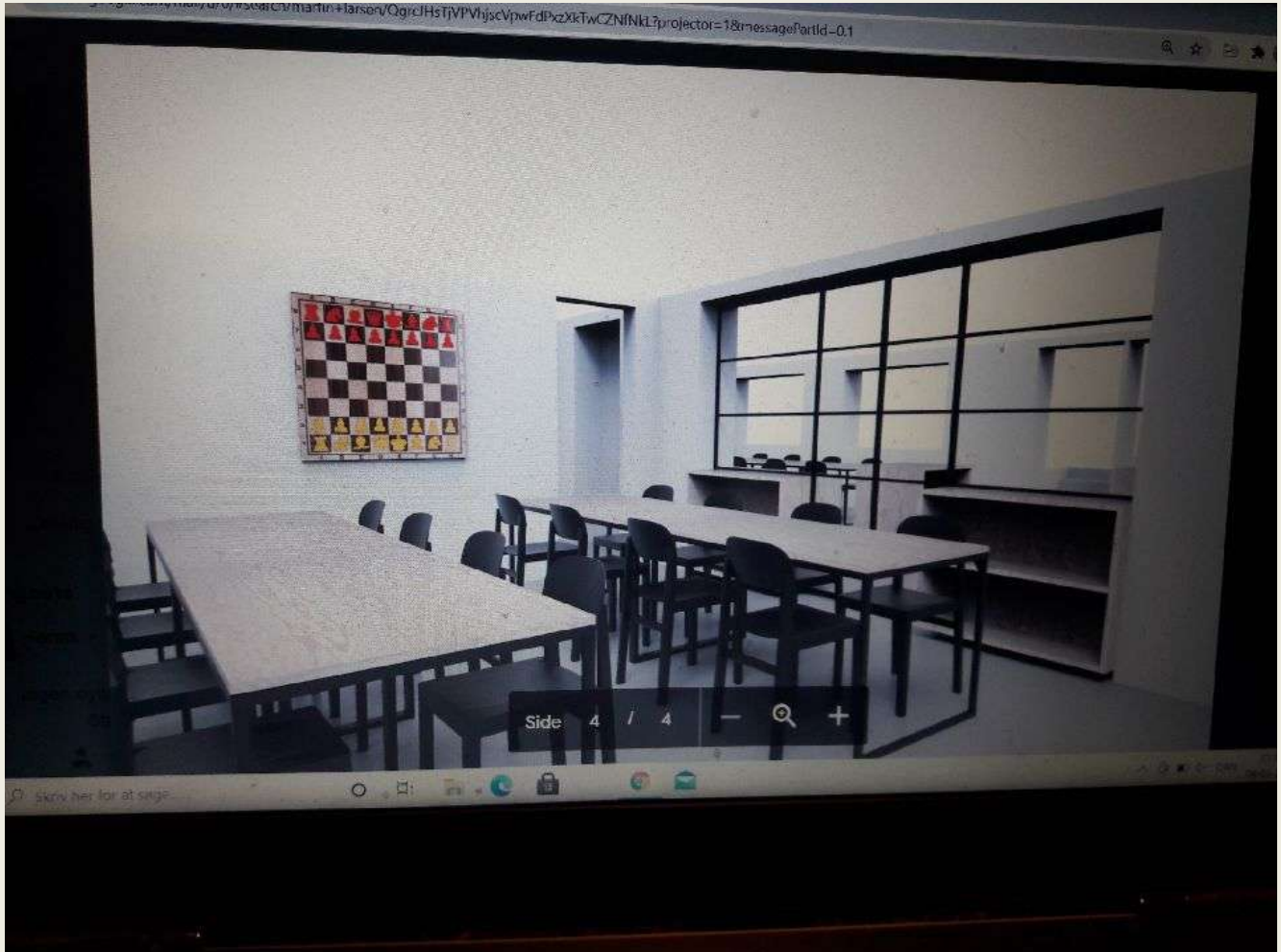

FS flytter til nye lokaler

Frederiksberg skakforening
Falkoner Alle 36
2000 Frederiksberg

Indholdsfortegnelse

FS flytter til nye lokaler	1
Nye lokaler	3
Tilmelding til holdturneringen 2021 / 2022	4
Kontingent stigning	4
Stormly lukker - 13 gode år med husly i stormly	5
FS: Bestyrelsen og revisor	6
Indbydelse til Frederiksberg efterår 2021	7
Genåbning	7
Magnus Carlsen invitational - minder om simultan mod Bent Larsen	8
Erik Jarlnæs - Bent Larsen	10
Skakopgaven ved Kaare Vissing Andersen	12
Løsning på opgaverne i FS Nyhedsbrev, april 2021	12
Seks nye opgaver	14
Springerhjul – definitioner til debat	15
Henning Jensen/Møller – et spadestik dybere	17
Parti nr. 1: C. Thomas - Henning Jensen (Møller)	18
Parti nr. 2: Richard Andersen - Henning Jensen (Møller)	21
Parti nr. 3: Henning Jensen (Møller) - G. Zimmerling	23
Parti nr. 4: Henning Jensen (Møller) - Bent Nielsen	26
Henning Møller og den forræderiske bonde	28
”Fra problemkomponistens værksted – Den forræderiske bonde” af Kaare Vissing Andersen	31
Frederiksberg Kommune Mesterskab 2021	33
Tidligere vindere	33
Program frem til jul 2021	34
Tak	34
Redaktion	34

Nye lokaler

Det blev besluttet på [generalforsamlingen](#) den 30. juni, at Frederiksberg Skakforening skal flytte til nye lokaler, som har følgende adresse:

Frederiksberg Skakforening
Falkoner Alle 36
2000 Frederiksberg

Det sker i samarbejde med Henrik Andersen fra [Skak for sjov](#), som flytter fra [Hostrupsvej](#), hvor han igennem nogle år har haft en skak butik, med skak salg, samt skak undervisning af juniorer. Det er denne aktivitet, som nu flytter til større og bedre lokaler på Falkoner Alle 36.

I denne anledning spurgte Henrik, om vi kunne have lyst til at flytte med, hvilket vi var interesseret i, da det giver nogle fordele, samt en mere central beliggenhed på [Frederiksberg](#).

Indgangen på [Falkoner Alle 36](#), ligger ca. 293 meter fra [Frederiksberg Metro station](#).

Første klubaften i vores nye lokaler bliver onsdag den 4. august 2021. Bestyrelsen ser frem til en æra i Frederiksberg skakforenings historie.

Bemærk at vi fremover åbner dørene kl. 18:15. Det skyldes, at Henrik har lokalerne frem til kl. 18:00.

Tilmelding til holdturneringen 2021 / 2022

Ja, der var jo ikke meget holdkamp over sidste sæson, men vi håber naturligvis på, at det i år bliver muligt at spille igen, selv om det naturligvis afhænger 100% af Corona situationen.

Hvis du har lyst til at spille på hold i den kommende sæson, må du godt melde tilbage til enten din holdleder, eller en fra bestyrelsen.

Vores 1. hold skal spille følgende søndage:

1. runde 31. oktober 2021
2. runde 21. november 2021
3. runde 12. december 2021
4. runde 16. januar 2022
5. runde 30. januar 2022
6. runde 27. februar 2022
7. runde 13. marts 2022

I KSU regi skal der spilles i følgende uger:

1. runde uge 44 - 1. nov - 4. nov
2. runde uge 47 - 22. nov - 25. nov
3. runde uge 49 - 6. dec - 9. dec
4. runde uge 2 - 10. jan - 13. jan
5. runde uge 5 - 31. jan - 3. feb
6. runde uge 9 - 28. feb - 3. mar
7. runde lørdag den 26. marts i [Tapeten](#)

Vidste du at:

- det første [individuelle Europæiske Mesterskab](#) blev holdt i [1942](#) i [München, Tyskland](#)
- det blev afholdt i perioden fra 14. til 26. september
- grundet [2. verdenskrig](#), var der ingen deltagere fra lande, som var Tysklands modstandere
- turneringen havde 12 deltagere
- der var dog nogle kendte personer med:
  - [Alexander Alekhine, Frankrig](#), vandt turneringen med 8½ point
  - [Poul Keres, Estland](#), blev nummer 2 i turneringen med 7½ point, tabte til Alekhine
- kvalifikations turneringen med 12 deltagere blev vundet af [Gösta Danielsson](#) fra [Sverige](#)
- da turneringen blev set som en manifestation af tysk nazi propaganda, blev turneringen aldrig anerkendt, som europæisk mesterskab
- trods manglende anerkendelse, var det [verdens stærkeste turnering](#) i [1942](#)

Kontingent stigning

På generalforsamlingen blev det besluttet at kontingentet skal sige med 30 kroner i kvartalet. Baggrunden er, at FS flytter til nye lokaler, hvor huslejen bliver højere.

Kontingentet pr. kvartal stiger derfor pr. 1. januar 2022 til:

- Juniorer 240 kroner i kvartalet
- Pensionister 240 kroner i kvartalet
- Seniorer 320 kroner i kvartalet

Stormly lukker - 13 gode år med husly i stormly

Desværre lukker Stormly pr. 1. september i år, efter at have eksisteret siden 1. oktober 1967. Årsagen er manglende økonomi og tilskud fra kommunen. Vi kan jo gætte på, at Corona også har haft en negativ virkning på Stormly. FS flyttede til Stormly i august 2008 og har haft 13 gode år på denne adresse. Hvis vi kigger på det, så er det blevet til:

- 13 år
- Ca. 540 skak aftener
- > 2.250 times skak
- Ca. 72 aftener med hold kampe, der var også en lørdag, hvor 1. holdet spillede mod Bornholm
- > 1.100 hold partier er spillet i Stormly
- 13 kommunemesterskaber
- 3 afslutningsfester efter KSU's fælles afslutning
- > 65 koordinerede turneringer, både normal og hurtig
- Ca. 12 foredrag
- 12 juleafslutninger, ingen juleafslutning i 2020, grundet Corona
- 13 generalforsamlinger
- > 12.500 partier er spillet i Stormly, både koordineret, hurtig og lyn, samt "spontane" partier
- > 600 æbleskiver spist i Stormly - dog kun i forbindelse med juleafslutningerne
- > 15.000 kopper kaffe drukket
- > 3.500 sodavand eller øl drukket
- gulvet er blevet udskiftet
- væggene er blevet malet
- køkkenet er også fixet op en enkelt gang

Ovenstående er naturligvis cirka tal, da ingen vist har det fulde overblik over, hvor mange kopper kaffe der drikkes i løbet af en aften og endnu mindre i løbet af 13 år.

Hvis du er interesseret i historien om Stormly, kan du finde den i [Nyhedsbrevet fra juli 2020](#). Der skal lyde en stor tak til Stormly for at lægge lokaler til [Frederiksberg Skakforening](#), og mange tak for godt samarbejde igennem 13 gode år.

Vidste du at:

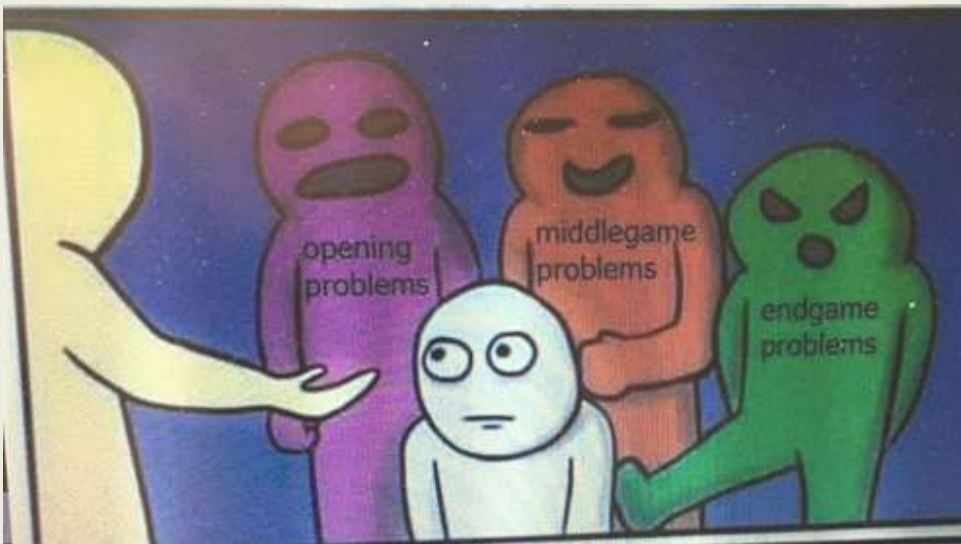
- der skulle gå yderligere 58 år, før det næste [individuelle europæiske mesterskab](#) blev afholdt og dermed blev sat i system, som en årligt tilbagevendende begivenhed
- det [individuelle Europa Mesterskab](#) blev spillet første gang i år 2000
- turneringen spilles som en åben turnering, samt en gruppe for kvinder
- formålet med turneringen ud over at finde europæiske mestre, er at finde ud af, hvem der kvalificere sig til [FIDE's world cup](#), samt kvindernes knockout [VM turnering](#)

FS: Bestyrelsen og revisor

Efter generalforsamlingen onsdag den 30. juni, har vi følgende personer i de forskellige erhverv:

- Formand Dan H. Andersen
- Kasserer Bjarke Rosenborg Winther
- Bestyrelsesmedlem John L. Hansen
- Bestyrelsesmedlem Anfinn Niclasen
- Bestyrelsesmedlem Erik Jarlnæs
- Bestyrelsesmedlem Dennis L. Rose
- Revisor Rolf Ejlertsen
- Revisor suppleant Frode B. Nielsen

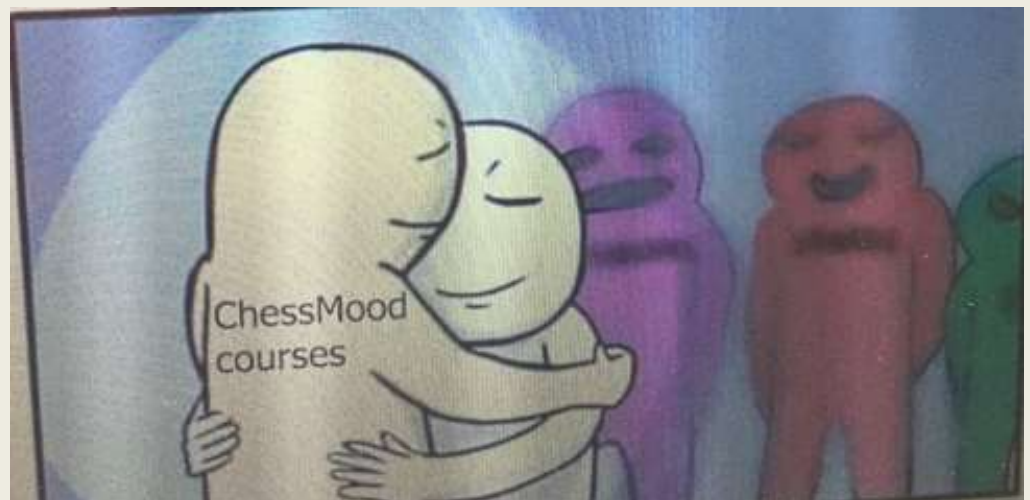
Erik Jarlnæs faldt over disse tegninger, som vi nok alle kan lære af

Vi kan vist alle blive bedre til skak.

Faktisk findes hjemmesiden:

[Chess Courses and Exclusive Events with Grandmasters - ChessMood](#)

Jeg har dog ikke tjekket siden.

Indbydelse til Frederiksberg efterår 2021

FS indbyder til efterårs alle-mod-alle koordineret turnering, som spilles på følgende onsdage:

1. runde onsdag den 25. august
2. runde onsdag den 1. september
3. runde onsdag den 8. september
4. runde onsdag den 15. september
5. runde onsdag den 29. september

Tilmeldings fristen er mandag den 23. august, via skak.dk. Der kan være mulighed for at dukke op på aftenen den 25. august og satse på deltagelse, men der er ingen garanti.

Indskuddet for hele turneringen er 100 kroner. Der er 300 i 1. præmie og 100 kroner i 2. præmie. I tilfælde af point lighed deles præmierne

Onsdag den 22. september er afsat til udsatte partier.

Vidste du at:

- de første europæiske åbne turnering blev spillet i [Saint-Vincent](#) i [Italien](#)
- kvindernes turnering blev spillet i [Batumi](#), som er den 2. største by i [Georgien](#)
- den åbne gruppe havde 120 deltagere og 11 runder
- kvindernes turnering havde 32 deltagere og blev spillet som en knockout turnering
- den åbne gruppe blev vundet af [Pavel Tregubow](#) fra [Rusland](#)
- kvindernes turnering blev vundet af [Natalia Zhukova](#) fra [Ukraine](#)

Genåbning

Overskriften er naturligvis ikke helt korrekt, idet klubben åbnede onsdag den 19. maj, efter en 'tvangs' lukning, da der var både afstandskrav og forsamlingsforbud, som umuliggjorde fysisk fremmøde i klubben. I perioden frem til sommeren har der været afholdt små turneringer, som var mere 'velkommen-tilbage-turneringer', da det var svært at arrangere noget større, med den usikkerhed der var på det tidspunkt.

Det krævede også [CoronaPas](#) for at kunne deltage, så der er ganske givet nogle, som helst ville vente til vaccinationen var på plads. Hvilket er yderst forståeligt, når man tænker på de mulige konsekvenser.

Bestyrelsen håber meget på, at sæsonen 2021/2022, bliver en sæson i lighed med, hvad vi kender fra tidligere sæsoner.

Vi ser frem til at møde dig i vores nye lokaler, startende onsdag den 4. august.

Vidste du at:

- [Judit Polgar](#) er den kvinde, som har haft størst succes i den åbne turnering
- i [2002](#) var [Judit](#) tæt på at få en [bronze](#) medalje
- [Judits](#) bedst resultat i den åbne række var i [2011](#), hvor hun fik en [bronze medalje](#)

Magnus Carlsen invitational - minder om simultan mod Bent Larsen

I marts blev hurtig turneringen [Magnus Carlsen Invitational](#) spillet, og der var deltagelse af 16 af verdens bedste spillere. Turneringen blev vundet af Anish Giri efter sejr over Ian Nepomniachtchi. Erik Jarlnæs fulgte turneringen og havde nogle sjove observationer.

Af Erik Jarlnæs

De to diagrammer (se nedenfor) er fra "Magnus Carlsen invitational" - 16 topspillere mødes alle-mod-alle 15 min til partiet med 10 sec tillæg pr træk. De 8 bedste går herefter til knock-out matcher.

Partiet Mamedyarov-Dubov blev spillet lørdag 13 Marts 2021 - og det blev remis ved PAT - men på spektakulær vis, så bemærkelsesværdigt, at det mindede mig om en situation hvor Harald Enevoldsen blev snydt af Bent Larsen i en simultan i FS, 1959 !! Hvor jeg iøvrigt var med - og vandt som eneste FS'er!!

Men først Mamedyarov-Dubov.

1. diagram er efter 59 træk (La6 sidste træk) - stillingen er vurderet til +4.09 altså klar gevinst for Mamedyarov.

Selvfølgelig er de i tidsnød, så derfor vil jeg skrive de sidste træk med angivelse af sekunder der bliver

brugt per træk - i må forestille jer tidsnød dramaet - hvordan får jeg omsat en gevinststilling til 1-0, når jeg har så få sekunder.

60.Td7 Ke8 2-2 sek.
61.Td6 Lc4 1-6 sek
62.Kf6 Lb3 16-23 sek
63.Tb6 Lc2 30-4 sek
64.Te6 Kd7 9-5 sek
65.Te7 Kc6 2-8 sek
66.Le5 Tf1 2-2 sek
67.Tc7 Kd5 3-1 sek
68.Txc2 Txf5 1-2 sek
69.Kxf5 PAT 20 sek

Og her i diagram er så slutstillingen - en kæmpe svindel - begået mellem to af verdens bedste spillere. Derfor er rådet, "never give up" - eller "giv aldrig op" - før den fede dame har sunget (en opera henvisning) eller før du er mat - man ved aldrig hvornår muligheden for at svindle dukker op.

Vidste du at:

- [Vassily Ivanchuk](#) vandt **guld** i **2004**, hvor turneringen blev holdt i **Antalya** i **Tyrkiet**
- [Ian Nepomniachtchi](#) vandt **guld** i **2010**, hvor turneringen blev holdt i **Rijeka**, **Kroatien**

Jeg havde selv sådan et eksempel i den turnering jeg deltog i i Efterårsferien i Esbjerg!! Herom senere.

Tilbage til partiet mod Bent. Han havde vundet det danske mesterskab det år, så det var stort at være med her. Jeg var 14 år dengang, og sikkert imponeret over at være i selskab med de "gamle" spillere.

Jeg husker stadig tydeligt, hvordan lydene ved Haralds bræt steg, for hans bræt var omgivet af de andre "tilskuere" - det var det 7. parti der blev afsluttet - og jeg sad stadig og spillede.

Stillingen var 6-0 til Bent, og Harald var på vej til at vinde, da altså så pludselig overraskelsens lyde steg op til loftet. Bent havde svindlet Harald og fået en pat-stilling. Lydene står stadig stærkt i mig fordi det var tydeligt for mig, at der både var skønhed og fortvivlelse blandet i de lyde.

"Desværre" husker jeg ikke den konkrete stilling - men det skete "midt på brættet", og "det er helt vildt", var nogle af de sætninger jeg husker. Og så kommer Mamedyarov-Dubov - og det må have været noget lignende det skete - Pat midt på brættet.

Nå ja – mit parti mod Bent. Der skete det at partiet gik til hængeparti – det havde man stadig i de dage. Efter 51 træk af sort (Bent L) tog vi hængeparti, og i denne stilling:

Jeg trak Dd5, der kom i kuverten.

En pudsigt ting er, at jeg har skrevet i mine noter, som jeg læser nu 61 år efter, at Jens Enevoldsen anbefalede dette træk. Var det hans indflydelse der bestemte det, eller var det faktisk mit "eget" træk som han anbefalede – sikkert efter at Bent var gået, og "de gamle" så på stillingen. Allerede dengang brugte jeg meget tid, og jeg har noteret at jeg havde brugt 2t og 3 min ved afbrydelsen, mens Bent havde brugt 31 min.

Partiet blev genoptaget 4.oktober, en aften efter at Bent havde spillet et parti, sandsynligvis i kampen om Københavns Mesterskabet (KM). Bent opgav i 74. træk. Partiet følger.

I FS juni-juli 1959 var der gang i simultan kampene på Sveasvej. Jeg har noteret at jeg spillede mod Harald Enevoldsen, Frode Terkelsen, Schøller Larsen OG Bent Larsen.

Da Bent var manden der spillede simultan, var det mod 8 spillere, ur-simultan, 40 træk på 90 minutter og derefter 10 træk pr 30 min. Jeg var 14 år dengang, og sikkert imponeret over at være i selskab med de "gamle" spillere.

Jeg husker stadig tydeligt hvordan lydene ved Haralds bræt steg, for hans bræt var omgivet af de andre "tilskuere" - det var det 7. parti der blev afsluttet - og jeg sad stadig og spillede. Jeg mener stillingen var 6-0 til Bent, og Harald var på vej til at vinde, da altså så pludselig overraskelsens lyde steg op til loftet.

Bent havde svindlet Harald og fået en pat-stilling. Lydene står stadig stærkt i mig fordi det var tydeligt for mig, at der både var skønhed og fortvivlelse blandet i de lyde.

"Desværre" husker jeg ikke den konkrete stilling - men det skete "midt på brættet", og "det er helt vildt", var nogle af de sætninger jeg husker. Og så kommer Mamedyarov-Dubov - og det må have været noget lignende det skete - Pat midt på brættet. Jeg synes, denne story fortjener at blive fortalt.

Mit parti mod Bent vil jeg skrive ned lidt senere

mvh Erik

18: a4 a5, 19: De2 f5, 20: Sd2 Sa6, 21: f5 e4, 22: Sb1

Erik Jarlnæs - Bent Larsen

Hvid Erik Jarlnæs

Sort Bent Larsen

Dato 7. juli 1959

Turnering Ur-match simultan

Tid 40 træk på 90 min, derefter 10 træk pr. 30 min

1: e4 c5, 2: Sf3 Sc6, 3: d4 cxd4, 4: Sxd4 e5, 5: Sf3 Lc5,
6: Sc3 Sf6, 7: Lc4 0-0, 8: 0-0 d6, 9: Lg5

Alt ånder frem og ro

9: ... h6, 10: Lh4 Le6, 11: Ld5 Tc8, 12: Sa4 Lxd5, 13:
exe5 Sb8, 14: Sxc5 Txc5, 15: Lxf6 Dxf6, 16: b3 Tfc8,
17: c4 Dg6

Note: ved 17: ..., b5 og sort får c-linjen eller hvid får
sat en officer ud af spillet

Note: 22: Sb1 er en smart manøvre, der nok skal
bringe springeren til e6

22: ... T5c7, 23: Sa3 Te7, 24: Sc2 Df6, 25: De3 Sc5, 26:
Sd4, Tf8, 27: Tab1 Dh4, 28: Sb5, Df6, 29: Sd4, Tef7,
30: g3 De7, 31: Tb2 g5, 32: Td2 g4, 33: Tb2, h5, 34:
Td2 Tg7, 35: Tfd1 Tf6, 36: Kf1 Df7 37: Kg1 h4, 38: Se6

Så skal der gang i slagudvekslingen, medens sort truer
på h-linjen

Sxe6, 39: dxe6 Dxe6, 40: Txd6 Dxd6, 41: Txe6 Txe6,
42: Dc6 Tf6, 43: Dxa6 Td7, 44: De5 Kf7, 45: gxh4 Te7,
46: Dd5+ Kg7, 47: Kf2 e3+, 48: Ke2 Tff7, 49: c5 Kg6,

2 tårne er ofret for en dronning. I denne stilling anbefalede Jens Enevoldsen 50. Dd6+

50: c6 bxc6, 51: Dxc6 (Dd6+ kan stadig nås) **Tf6, 52: Dd5** (det hemmelige træk - se side 8 for kommentarer) **Tee6, 53: b4 Kh5, 54: Dd7 Kxh4, 55: Dh7+ Th6, 56: Dxf5 Kh3, 57: b5 Teg7, 58: Dc2 Kxh2, 59: Kxe3+**

Hvid har 2 gode bønder (a & b), medens sorts tårne beskytter g-bonden. Der skal regnes præcist

59: ... Kh3, 60: f5 Td6, 61: Kf4 g3, 62: Kf3 Td4, 63: a5 Kh4, 64: b6 Thd6, 65: f6 Td3+, 66: Kf4 T3d4+, 67: Kf5 T4d5+, 68: Kg6

Hvid har nu 3 gode bønder, men sorts g-bonde skal ikke undervurderes

68: ... Tg5, 69: Kf7 g2, 70: Kf2+ Tg3, 71: Kf4+ Kh3, 72: Dxd6 e1D, 73: b7 Tg8, 74: Dd3 opg

Sort kan ikke undgå at miste tårnet enten 74. ... Kh2, 75. Dh7+ og tårn gevinst. Eller 74. ... Kg2, 75. Kxg8

Vidste du at:

- deltagere til det individuelle europæiske mesterskab, var forpligtet til at benytte det hotel, som var blevet 'udvalgt' af de lokale arrangører
- det viste sig at værelses priserne for deltagere var højere, end for andre hotel gæster

Skakopgaven ved Kaare Vissing Andersen

Løsning på opgaverne i FS Nyhedsbrev, april 2021

Nr. 37 John Tornerup, Skakbladet, juli 2000

Mat i 2 træk

C+ 13+9

Løsning: 1. Da6! Med denne indirekte binding af Tb5 truer hvid 2. Sxb2#. Sort kan afværge truslen på tre måder: **1... Kxc4** Går ind i en dobbelt selvbinding, så både Td5's og Sc7's dækning af tårnet på b5 er optisk bedrag, så hvid har **2. Dxb5#**. **1... Le5** Dækker feltet b2, men åbner for Tg4's dækning af c4 og spærrer for Td5's adgang til f5, så hvid nu har **2. Dg6#**. **1... Sxa6** Åbner for Tc8's dækning af Sc4, hvilket tillader **2. Sxf4#**. Sig ikke, at en sådan jonglering med linjeåbninger, linjespærringer og bindinger ikke giver god træning i at kombinere i et parti skak! – John Tornerup var ikke for intet en af landets farligste taktikere i turneringsskak.

Nr. 38 John Tornerup, Skakbladet, nov. 2002

Mat i 2 træk

C+ 7+6

Løsning: 1. Sc1! Truer 2. Sb3#. **1... Tb4** **2. Dd5#** Udnytter selvblokada på b4. **1... Kd4** **2. Dxa7#**. **1... Sd4** **2. b4#** Udnytter linjespærring på 4. række for Th4. **1... Lb6** **2. Dxb6#**.

Nr. 39 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1937, nr. 12 (Debut)

Mat i 2 træk

C+ 8+5

Løsning: 1. Ld6! Truer 2. Tf4#. **1... dxe4** **2. Ld7#** Udnytter selvblokada på e4. **1... Kxe4** **2. Lc2#**. **1... Sxd6+** **2. Sxd6#**. Den sidste variant viser temaet *krydsskak*, der defineres ved, at en skak besvares med en skak (her endda en mat). I Arbejder-Skak, 1938, nr. 2 skrev en vis "G. A." (formodentlig det nævnte blads trofaste løser Gunnar Andersson): "Som debutarbejde betragtet ganske god". Heri er jeg helt enig – bemærk dog eksempelvis klasseforskellen mellem denne opgave og Nr. 37!

Nr. 40 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1938, nr. 2

Mat i 2 træk

C+ 11+9

Løsning: 1. Df4! Truer 2. Dc4#. **1... Sxb2 2. Db4#.** **1... Sxf4 2. b4#.** **1... Td4 2. Dxd4#.** **1... exf4 2. Txd5#.** **1... Dxe7 2. Txc6#.** **1... e4 2. Lxd6#** eller **2. Dxd6#** eller **2. Txd5#.** På sin vis en god, kompleks opgave med mange varianter. Men de tre *dualer* i den sidste variant skæmmer opgaven.

Helt galt for en opgave er *biløsninger*, som er utilsigtede løsninger, hvilket f.eks. i en "mat i to træk" er andre *nøgletræk* = *hvide førstetræk*, end det af komponisten tilsigtede. Ikke helt så slemt, men slemt nok er *dualer*, som f.eks. i en "mat i to træk" er mindst to måder at sætte mat på efter et og samme forsvarstræk. MEN naturligvis kan en komponist *bevidst* vælge at lave en "mat i to træk" med forskellige *nøgletræk* (løsninger) – der skal bare være en vis mening i "galskaben" (Se nr. 46 og 47 i "Seks nye opgaver").

Nr. 41 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1938, nr.5

Mat i 2 træk

C+ 8+7

Løsning: 1. Tc6! Truer 2. Dc5#. **1... T4e5 2. Dd3#** Udnytter åbning af linjen f5-d3 og selvblokade på e5. **1... Ld6 2. dxc3#** Udnytter åbning af linjen g5-e3. **1... Le5 2. Dxe4#** Udnytter spærring af linjen e6-e4. **1... T6e5 2. Tc4#** Udnytter åbning af linjen f7-c4. **1... Txc6 2. Dd5#** Udnytter åbning af linjen f7-d5 og spærring af linjen b7-d5. **1... Lxc6 2. Tb4#** Udnytter åbning af linjen b8-b4. En elegant dans med åbninger og spærringer af linjer ind mod felter omkring den sorte konge!

Nr. 42 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1938, nr. 11

Mat i 2 træk

C+ 9+8

Løsning: 1. Dg6! Truer 2. De4#. Sort kan kun afværge truslen ved at flytte sin springer, så dronningen på b1 kan dække e4. Men selvom to af springertrækkene endda tillige lader springeren gardere e4, så kan sort ikke hindre, at hvid sætter mat (på anden vis). **1... Sb2 2. Sb3#** Udnytter spærring af linjen b1-b3. **1... Sc1/Se1 2. Dxc1#** Udnytter i begge tilfælde, at der nu er spærret for Db1's dækning af g1, og at den sorte springer ikke mere kan gå imellem på f2. **1... Sf2 2. e3#** Udnytter spærring af linjen g1-e3. **1... Sc5 2. Td6#** Udnytter selvblokade på c5. **1... Sb4 2. Tc4#** Udnytter spærring af linjen a4-c4. Havde der også været varianter med den sorte springer til e5 og f4 – hvilket selvsagt er umuligt, da der står sorte bønder på disse felter – så havde der været tale om temaet *sort springerhjul*.

Ved et *springerhjul* forstår man et net af otte varianter indledt med samme springer, men til forskellige felter. Da det i *konstruerede opgaver med direkte matter*, hvorunder "mat i to træk" hører, altid er hvid, der sætter mat, er et *hvidt springerhjul* et net af otte varianter, hvor hvid sætter mat med samme springer på otte forskellige felter, og et *sort springerhjul* er et net af otte varianter, hvor sort har otte forskellige forsvar med samme springer, hvor hvid så sætter mat på forskellig vis. I opgave nr. 42 mangler der ikke bare to varianter, for at der kan være tale om et *sort springerhjul*. Der er også tale om den lille skønhedsplet, at hvid sætter mat på samme måde, 2. Dxc1#, efter 1... Sc1 og 1... Se1.

Seks nye opgaver

Nr. 43 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1939, nr.4

Mat i 2 træk

C+ 8+9

Nr. 44 John Tornerup, Arbejder-Skak, 1939, nr. 7

Mat i 2 træk

C+ 8+7

Nr. 45 Kaare Vissing Andersen, "Caïssa" (medlemsblad for Caïssa Gladsaxe), februar 2020

Mat i 2 træk

C+ 6+7

Nr. 46 Kaare Vissing Andersen, "Caïssa", (medlemsblad for Caïssa Gladsaxe), marts 2021

Mat i 2 træk

2 løsninger

C+ 6+1

Nr. 47 Kaare Vissing Andersen, "fribonden" (medlemsblad for Damhus Skakklub), juni 2021

Mat i 2 træk

4 løsninger

C+ 11+7

Nr. 48 Kaare Vissing Andersen, frit efter Alfonso den Vise, år 1283, nr. 93, "Caïssa", marts 2021

Mat i 3 træk

C+ 4+2

Springerhjul – definitioner til debat

I løsningen på opgave nr. 42 kommenterede jeg John Tornerups "ufuldstændige springerhjul" med, at der "kun" var tale om seks forskellige træk med springeren på d3, og at der til et *fuldstændigt springerhjul* kræves otte forskellige træk med samme springer. Det ses let, at dette tema kun kan opnås med en springer, der befinder sig i kvadratet c3-c6-f6-f3.

Et *sort springerhjul* defineres meget naturligt som et net af otte varianter, der alle indledes med et træk af samme sorte springer, men til forskellige felter. Et *hvidt springerhjul* defineres på analog vis.

Inden for *problemskak* (konstruerede opgaver) har man for *direkte matter* (opgaver med fordringen "mat i n træk"), den konvention, at det er hvid, der både begynder (*nøgletrækket*) og sætter mat. Dermed får et *sort springerhjul forsvars karakter*: Uanset til hvilket af de otte felter den sorte springer går, så kan hvid sætte mat, og springerhjulet er kun optimalt tilfredsstillende, hvis hvid sætter mat på otte forskellige måder!

I opgave nr. 42 så vi, at sort ikke alene "kun" havde seks træk med springeren, men også at de to af disse (1..., Sc1 og 1... Se1) førte til samme mat (2. Dxc1#). Heri ligger ikke en kritik af Tornerups opgave, som er ganske fortrinlig, men blot en konstatering af, at den ikke rummer et *fuldstændigt sort springerhjul*. Omvendt får et *hvidt springerhjul angrebets karakter*: På otte forskellige sorte forsvar sætter hvid mat med samme springer, men ved at gå til forskellige felter.

Man kan let (teoretisk!) tænke sig, at der i et parti skak kan opstå den situation, at **det er hvid, der må forsvare sig med valget mellem otte forskellige træk med samme springer**. Og lige så let kan der (teoretisk!) opstå den situation, at **det er sort, der på otte forskellige hvide forsvar (parader) kan sætte mat med samme springer, men på otte forskellige felter** (hvis springerhjulet skal være optimalt tilfredsstillende). Dette kan i skakpartier føre til de paradoksale situationer, at hvids forsvar kan udgøres af et taktisk set

"sort springerhjul", og at sorts angreb taktisk set kan udgøres af "hvidt springerhjul" – hvilket ikke er hensigtsmæssigt.

For at bringe *problemskakkens temaer* i overensstemmelse med partiskakkens taktiske begreber mener jeg derfor, at man bør erstatte navnet *sort springerhjul* med **defending knight-wheel** og navnet *hvidt springerhjul* med **attacking knight-wheel**. Disse engelske navne lyder bedre end de klodsede danske "forsvars-springerhjul" og "angrebs-springerhjul". I øvrigt gælder en sådan navneændring – så vidt jeg kan se – for alle de af problemskakkens temanavne, der rummer ordene "hvid" og "sort", som derfor bør erstattes med henholdsvis "attacking" og "defending".

I bogen "*Skakopgaven*", der udkom i 1942 i forbindelse med Dansk Skakproblem klubs 10-årsjubileum, kan man på side 21 læse om den opgave, vi nu skal se, at der er tale om "et såkaldt *sort springerhjul*, en idé, adskillige danske opgaveforfattere ikke uden held har puslet med".

P. Helweg Mikkelsen, Ystad Allehanda, 1905, 1. pr

Mat i 2 træk

C+ 11+8

Løsning: 1. Lh1! Truer 2. Se4#. De otte *tematiske forsvar* består i at flytte springeren på d5, så sort kan besvare truslen 2. Se4+ med 2... Kd5. Fra d5 kan springeren gå til otte forskellige felter, der tillader hvid at sætte mat på forskellig vis: **1... Sb4 2. cxb4#, 1... Sxc3 2. Dxc3#, 1... Se3 2. Ld4#** Udnytter linjespærringen g1-d4. **1... Sf4 2. Dxc1#** Udnytter linjespærringen h6-e3. **1...**

Sf6 2. Se6# Udnytter linjespærringen h6-e6. **1... Se7 2. Sd7#**. **1... Sc7 2. Txc6#** Udnytter linjeåbningen e4-c6 og linjespærringen c8-c6. **1... Sb6 2. Ta5#** Udnytter selvblokade på b6. Dertil kommer de ikke-tematiske varianter **1... De3, 1... Df4, 1... Dxb1** og **1... Dh4**, som alle besvares med **2. Se6#** samt **1... Dxd6 2. Lxd6#** og **1... Txb7+ 2. Sxb7#** Krydsskak.

Det synes ret svært at komponere et *sort springerhjul*, men dog betydeligt lettere end at komponere et *hvidt*. Det er vist kun gjort af de helt store – og en sådan var den dansker, vi nu skal se en opgave af.

K. A. K. Larsen, Schiffmann Memorial Tourney 1930, specialpræmie

Mat i 2 træk

C+ 14+9

Løsning: 1. Lf3! Truer 2. Sg5#. De syv tematiske varianter, som sammen med truslen udgør et hvidt springerhjul, er: **1... Dxe5 2. Sf2#, 1... Sxe5 2. Sd6#, 1... Sxc3 2. Sxc3#, 1... Sxd2 2. Sxd2#, 1... Sxc5 2. Sxc5#, 1... Sxf6 2. Sxf6#** og **1... Txg3 2. Sxg3#**. Dertil kommer den ikke-tematiske variant **1... Txe5 2. Dg8#**.

Opgaven deltog i en mindeturnering udskrevet i 1930 for den da nyligt og alt for tidligt afdøde rumænske problemist Israel Abramowitsch Schiffmann (1903-1930), som med en "mat i to træk" i 1927 lagde navn til temaet *Schiffmann-parade*: En sort brik (Dc7, Sd7 hhv. Te8) parerer en hvid trussel ved at lade sig binde, idet den slår en hvid brik (Be5), der står mellem den sorte konge (Kd5) og en langtrækkende hvid brik (Th5). Hvis

hvid udfører truslen (2. Sg5+), vil han ved at placere en ny brik i *temalinjen* (h5-d5) komme til at frigøre den sorte brik (på e5), hvorved denne bliver forsvarsdygtig, da den ikke mere er bundet.

Det er på virtuos vis lykkedes K. A. K. Larsen at illustrere *Schiffmann-temaet* med et *hvidt springerhjul*.

K. A. K. Larsen (1896-1963) og Knud Hannemann (1903-1981) tilhørte fra 1920'erne til 1960'erne verdenseliten i komposition af skakproblemer. De er blevet hyldet med hver sin bog med fokus på deres mest eminente skakopgaver: Hannemann med *"The Danish Wizard – one hundred chess problems of Knud Harald Hannemann"*, 1963, af den hollandske skaksamler og -problemist Meindert Niemeijer (1902-1987) – og Karl Arthur Kofoed Larsen, som dog må dele omtalen med sin far, den fremragende komponist, især af slutspil, P. A. Larsen i *"Problemskak-Larsen"*, 1981, af Leif C. Schmidt. Også Knud Harald havde en far, H. Hannemann, der var kendt for at komponere skakproblemer.

De to "sønner" havde en del andet til fælles: De var begge blandt de ti danskere, som vandt "Landeløserturneringen" (Verdensmesterskabet for hold i løsning af skakopgaver) for året 1930 (Se Skakbladet 1931, nr. 2, og 2015, nr. 6). Med på holdet var også H. Hannemann, men ikke P. A. Larsen. Og de er blandt de bare fem danskere, der har opnået titlen "international mester i komposition af skakopgaver".

Knud Hannemann fik ligesom Lars Larsen titlen i 1973, og K. A. K. Larsen fik titlen posthumt i 2016 efter anmodning fra Dansk Skakproblem Klub. De to andre modtagere af titlen er Walther Jørgensen (1976) og Steffen Slumstrup Nielsen (2020). Dertil var K. A. K. Larsen god som både violinist og kunstmaler – tilhørende den i 1952 stiftede sammenslutning "Gribskovmalerne". Og Knud Hannemann er en af de ganske få vægtige skribenter inden for emnet "dansk skakhistorie".

Henning Jensen/Møller – et spadestik dybere

Af Kaare Vissing Andersen

I min artikel "Henning Møller vinder!" i "FS's Nyhedsbrev, april 2021" kom jeg for skade i indledningen til Parti nr. 4 at nævne, at Henning Møller debuterede i Dansk Arbejder Skak Forbunds mesterklasse i Påsken 1963— hvor man spillede om titlen forbundsmester, som ikke var så ringe endda.

Men man skal ofte grave et spadestik dybere, end ens egne erfaringer lader én erindre. Jeg blev selv gennem Brønshøj Arbejder Skakklub medlem af DASF i november 1961 – men historien rækker som bekendt længere tilbage i tiden end ens egen næsetip. Da jeg kunne konstatere, at Henning Møller – som repræsentant for Frederiksberg Skakforening – deltog i Dansk Skak Unions DM i Påsken 1962, og at han ikke deltog i DASF's påsketurnering i 1961, men måske i DSU's – han optræder ikke blandt præmietagerne i 1. klasse – så gik jeg fejlagtigt ud fra, at han debuterede i DASF's mesterklasse i 1963.

Nu har jeg så gravet et spadestik dybere, hvilket har afsløret, at han allerede i 1958 tilhørte den absolutte elite inden for dansk arbejderskak. Hans navneskifte i 1960/61 fra Jensen til Møller redder dog mit udsagn, for det er rigtigt, at **Møller** debuterede i forbundsmesterskabet i 1963, men **Jensen** gjorde det allerede i 1958! Således kan man i det fremragende magasin "Arbejder-Skak", som forbundet udsendte hver måned, læse følgende om hans tidlige ungdoms resultater i DASF's påsketurneringer:

Maj 1957, side 197-198: Henning Jensen bliver nr. 3 med 4½ point af 7 mulige i 1. klasse A – mangler et point i at rykke op i mesterklassen, hvor der spilles om forbundsmesterskabet.

Maj 1958, side 325-326: Uden at man kan se hvorfor, får Henning Jensen lov at *debutere i mesterklassen*, hvor han scorer 4½ point af 7

mulige og bliver nr. 5 blandt 18 deltagere – et fint resultat.

Maj 1959, side 50: Henning Jensen optræder ikke på de komplette lister over deltagerne i 1. klasse og mesterklassen.

Maj 1960, side 166: Henning Jensen scorer 3½ point af 7 mulige i mesterklassen og bliver nr. 7-9 blandt 14 deltagere.

Man ser heraf, at Henning Jensen/Møller (26/6-1934 – 17/12-2020) fik sin debut i forbundets mesterklasse knap 24 år gammel i 1958, hvor det blev til et pænt resultat, mens hans deltagelse to år efter viste en lille tilbagegang – som ud over statistiske tilfældigheder givetvis skyldtes færre deltagere og dermed færre svage spillere at score point mod.

Når Henning – da med Møller som efternavn – nåede så helt anderledes gode resultater i 1963-64, skyldtes det ret sikkert hans flittige deltagelse i korrespondanceskak og **hans medlemskab af Frederiksberg Skakforening**, hvor han på de ugentlige spilleaftener fik en helt anderledes udviklende modstand end i Brønshøj Arbejder Skakklub. Lad os nøjes med at nævne koryfæer som brødrene Jens og Harald Enevoldsen, Palle Ravn og John Tornerup samt Ole Schøller-Larsen.

Ingen skribent portrætterer en skakmester så godt som dennes egne partier. Hvad Møller angår, lader vi derfor spaden spadsere et stik dybere ned i den nærende muld af partier i Arbejder-Skak – og lader fire af disse fortælle historien om nogle af hans ungdoms smukkeste træk.

Grundlæggende bygger mine noter her (*skrevet med kursiv*) på den 6-dobbelte forbundsmester **Henry Pedersens** (H. P.) kommentarer i Arbejder-Skak maj 1958 -- maj 1960.

Erfaring har ikke nødvendigvis noget med alder at gøre – og da slet ikke i skak. I sin debut ved Dansk Arbejder Skak Forbunds individuelle mesterskab i Påsken 1958 mødte Henning Jensen således to lidt ældre herrer, som han ret sikkert besejrede med to forholdsvis nye åbninger/varianter.

Jeg gætter på, at de nye "sager" ikke havde fæstnet sig helt endnu hos disse modstandere, som nok har haft bedre kendskab til åbninger som Spansk og Dronningegambit, ja sågar også Siciliansk, men næppe en så relativt ny "sag" som Najdorf-varianten. Den da knapt 24 år gamle Henning Jensen havde derimod – takket være sin flid som korrespondancespiller – høstet rige erfaringer med de nye spillemåder i åbningen.

Parti nr. 1: C. Thomas - Henning Jensen (Møller)

Dronningeindisk

DASF's forbundsmesterskab i Påsken 1958 i Aabenraa, spillet den 5. april. Mesterklassen.

Hvid: C. Thomas, A. S. af 1904

Sort: Henning Jensen (Møller), Brønshøj A. S.

1: d4 Sf6 2: Sf3 b6 3: c4 Lb7 4: Sc3 e6 5: e3

Idéen bag den her spillede åbning, fianchetto-udviklingen af sorts dronningeløber, er, at hvid med d2-d4 har bibragt feltet e4 en lille svækkelse. Sort trykker derfor på dette felt med Lc8-b7 uden med d7-d5 at give hvid den tilsvarende mulighed.

5: ... Lb4 6: a3?! Med sit "nimzoindiske" træk Lf8-b4 ønsker sort at bytte på c3 for at fjerne den hvide springers indflydelse på det tematiske felt, e4. Teksttrækket er derfor spild af tid, og Henry Pedersen anfører da også derfor til dels rigtigt: "Her var 6. Ld2 bedre. Der kan da fortsættes med 6... Lxc3 7. Lxc3 Se4 8. Dc2 f5 9. Ld3, og chancerne er lige." Lad mig hertil føje, at da kampen i første omgang står om e4, så er en tidlig udvikling af

Modstanderen er den legendariske organisator inden for DASK, **C. Thomas**, som var medlem af A. S. 1904 fra 1921 til sin død i sommeren 1973. Han blev første gang formand i foreningen i 1925, og sidst var han det i 1966.

Han var både idémand og største drivkraft bag foreningens storslåede jubilæumsturnering i 1954 – vundet på deling af Frederiksbergs Jens Enevoldsen, den kommende stormester Bent Larsen samt arbejderskaks egen Henry Andersen. Dertil var C. Thomas formand for forbundet i årene 1949-1955. Trods sit store organisatoriske arbejde evnede han altså også at spille sig op i forbundets mesterklasse.

hvids kongeløber til g2 (4. g2-g3 og 5. Lf1-g2) det mest almindelige.

6: ... Lxc3+ 7: bxc3 Se4 8: Dc2 f5

Stillingen efter sorts 8. træk minder stærkt om stillingen i Sämisch-varianten i Nimzo-indisk (som denne angives af Max Euwe i "Aabningsspillet", bind 4, side 30-31) efter 1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. Sc3 Lb4 4. a3 Lxc3+ 5. bxc3 Se4 6. Dc2 f5 7. g3 b6 8. Lg2 Lb7, hvor sort har udført de samme træk, om end i en anden rækkefølge, mens hvid i stedet for e2-e3 og Sg1-f3 har spillet g2-g3 og Lf1-g2.

De første otte træk i Sämisch-varianten i Nimzo-insk, som Euwe angiver den i sit på dansk udgivne åbningsværk i sidste halvdel af 1940'erne.

9: Le2 d6 Se noten til hvids 5. træk.

10: 0-0 Sd7 11: Sd2 0-0 12: f3 Sg5 H. P.: "Eller 12... Sxd2 13. Lxd2 Sf6, og hvids fremrykning i centrum er stadig forhindret."

13: e4 f4 14: a4 e5 15: a5 H. P. anfører her en – så vidt jeg kan se – noget tvivlsom trussel: "Større chancer giver 15. La3 truende 16. c5."

15: ... Df6 16: Lb2 Se6 17: Sb3 g5 18: Dd1 h5 Hos den unge Jensen ser vi her, hvad den få år efter modne Møller kunne præstere af angreb som sort med Kongeindisk (Se partierne nr. 4 og 6 i artiklen "Henning Møller vinder!" i FS's Nyhedsbrev, april 2021). H. P.: "Som stillingen er nu, hvor hvid nærmest er lukket inde bag sin egen bondekæde, har sort god tid til at forberede sit angreb."

19: dxe5 Sxe5 20: Sd4 Sc5 De sorte springere indtager begge solide støttepunkter (kan ikke angribes af bønder), og de peger begge meget generende på hvide felter i modstanderens lejre: c4, d3, e4, f3 og g4. Mens de hvide bønder på dronningefløjen, især den isolerede dobbeltbonde på c-linjen, er bragt til standsning, er der helt anderledes dynamiske muligheder i de sorte bønder på kongefløjen.

Stillingen efter sorts 20. træk: De sorte springere dominerer totalt i centrum og udgør dermed en base for et succesrigt angreb.

21: Sb5 Df7 H. P.: "Dækker c7, men tager samtidig den svage bonde på c4 på kornet."

22: axb6 axb6 23: h3 Txa1 24: Lxa1 Ta8 H. P.: "Sort får hermed herredømmet over a-linjen, og det er af stor betydning." Også selv om det afgørende slag skal stå på kongefløjen!

25: Dc2 Ta4 Illustrerer med al ønskelig tydelighed svagheden i den dobbeltbonde, som hvid ofte får i Nimzoindisk og Dronningeindisk efter afviklingen Lb4xSc3 og Bb2xLc3. Efter denne får hvid gerne kompensation i form af løberparret – men dette synes ikke just at brillere i den aktuelle stilling!

26: Td1 Lc8! Et effektivt diagonalskifte! Dels peger løberen nu på h3, dels kan den via e6 gå til angreb på c4, hvor det ikke haster med at slå bonden, som jo nærmest lammer hvids spil.

27: Lb2 Le6 28: La3!? Så kom den ulykkelige løber endelig til a3. Der truer 29. Lxc5, hvormed tårnet på a4 mister sin dækning.

28: ... Ta8 29: Lb4?! Sort burde straks bytte sin inaktive løber mod sorts godt placerede springer.

29: ... Lxc4 30: Lxc4 Sxc4 Fra støttepunkt e5 med bondegevinst til støttepunkt c4 med truslen om på støttepunktet e3 at vinde en kvalitet.

31: Lxc5 Se noten til hvids 29. Træk!

31: ... bxc5 32: Td5?! Truer 33. Txg5+, men prisgiver 1. række. Sort kan nu indlede det afgørende angreb på klassisk vis.

Stillingen efter hvids 32. træk.

32: ... Ta1+! 33: Kh2 Hvid kan ikke gøre sit forhastede angreb med tårnet godt igen ved at gå tilbage med tårnet, idet 33. Td1? strander på 34...

Se3! med ikke kun kvalitetsgevinst, men tårngevinst! Sjov, men mest for sort, er varianten 35. Txa1?!? Sxc2 36. Ta8+ Kg7 37. Ta7 Db3! 38. Txc7+ Kg6 39. Sxd6 Db1+ 40. Kh2 (40. Kf2 De1#) Se3, hvorefter kun et par hævnkakker kan udsætte en mat i tre træk indledt med Se3-f1+.

33: ... Se3! Sort lader bonden på g5 stå i slag, selv om det endda sker med en skak, for tungere vejer dobbelttruslen 34... Sxc2 & 34... Sf1+ 35. Kg1/Kh1 Sg3+, og kun ved at ofre sin dronning kan hvid udskyde en mat fra et til to træk.

34: Txg5+ Kh7 35: Db2 Td1 36: Sxc7 Sf1+ 37.

Opgivet. På 36. Dc2 i stedet for 36. Sxc7 anfører Henry Pedersen det elegant dronningeofer 36... Da2!! 37. Dxa2 Sf1+ og mat i yderligere to træk, men hvorfor ikke bare slå den hvide dronning: 36... Sxc2! Sort fik aldrig gang i sin planlagte "lodrette" bondestorm på kongefløjten. Det blev ikke nødvendigt, da hans officerer klarede angrebet "vandret" fra dronningefløjten.

Vidste du at:

- de højere hotel priser førte til grundlæggelsen af [ACP \(Association of Chess Professionals\)](#), som kan oversættes til 'Foreningen af professionelle skakspillere'
- [ACP](#) blev grundlagt i [2003](#)
- [ACP](#) er en non-profit organisation, hvis mål det er at:
  - beskytte professionelle skakspilleres rettigheder
  - adressere professionelle skakspilleres bekymringer
  - fremme skak via skak turneringer med højt niveau
- [ACP](#) arbejder endvidere på at fremme almindelige spillers arrangement hos [FIDE](#)
- det har blandt andet ført til oprettelsen af en fælles komite med det mundrette navn: 'ACP-FIDE panel Anti cheating Comitee'
- det blev dog omdøbt i 2018 til: [Fair Play Commission](#)

Parti nr. 2: Richard Andersen - Henning Jensen (Møller)

Siciliansk (Najdorf-varianten)

DASF's forbundsmesterskab i Påsken 1958 i Aabenraa, spillet den 6. april. Mesterklassen.

Hvid: Richard Andersen, Fredericia A. S.

Sort: Henning Jensen (Møller), Brønshøj A. S.

1: e4 c5 2: Sf3 d6 3: d4 cxd4 4: Sxd4 Sf6 5: Sc3 a6

Grundstillingen i Najdorf-varianten efter dennes karakteristiske træk 5... a7-a6.

Når Henry Pedersen her skriver, at "Najdorf-varianten i øjeblikket er den store mode", skal vi huske, at det er 63 år siden, han kommenterede partiet. Med trækket a7-a6 "truer" sort e7-e5, hvorefter hvid ikke har det ellers ønskede træk Sd4-b5. Max Euwe angiver dog i en revideret og tysk udgave af sit åbningsværk, at 5... e5 er betænkeligt på grund af 6. Lb5+! Ld7 7. Lxd7+ Sbx d7 8. Sf5 eller 7... Dxd7 8. Sf3. Idéen med a7-a6 stammer fra den tjekkiske mester Karel Opcensky (1892-1975), men det blev den polsk-argentinske stormester Miguel Najdorf (1910-1997), som i 1950'erne bragte varianten ind i turneringer på højeste niveau.

6: Le2 De bedste chancer for initiativ gav 6. Lg5 og 6. Lc4. Det lidet ambitiøse teksttræk kan meget vel skyldes, at Najdorf-varianten i 1958 var splinterny og dermed ret ukendt, hvorfor hvid har valgt at træde varsomt.

6: ... e5 7: Sb3 Hovedvarianten hos Euwe. Smyslov praktiserede 7. Sf3, mens Bronstein "naturligvis" måtte frem på banen med 7. Sf5.

7: ... Le6!? Euwe fortsætter mere forsigtigt med 7... Le7 efterfulgt af kort rokade. Og han kritiserer teksttrækket for at være "weniger genau". Men dels bringer sort med Le6 løberen ind i kampen om det vigtige felt d5, dels er det mere i Hennings ånd!

8: 0-0 Sbd7 9: Le3?! Richard holder sig stadigvæk til en forsigtig udvikling af sine løbere. Mere "løvehjerte" viste hvid med et par friske bondefremstød i partiet Geller – Najdorf, Zürich 1954, 13. runde: 9. f4! Dc7 10. f5 Lc4 11. a4! Dermed vandt Geller den vigtige kamp om de hvide felter i centrum (især d5!) og siden et solidt slutspil – symbolsk smukt afsluttet med 57. Sb6-d5!

9: ... Tc8 10: f3 Le7 11: Tc1?! Tegnet er sat af mig, men begrundelsen er – i overensstemmelse med Gellers 11. træk i den foregående note – Henry Pedersens: "Det er bedre at spille 11. a4."

11: ... 0-0 12: Sd5? Atter er tegnet sat af mig, men med Pedersens begrundelse: "Da hvids tryk på d6 ganske ophæves efter afbytningen på d5, var det bedre at spille 12. De1, eventuelt fulgt af g2-g4 og Dg3. Sort får nu tid og lejlighed til fremrykning på kongefløjen og overtager herefter ... initiativet."

12: ... Lxd5 13: exd5 Sh5 14: c4 f5! Det for den opståede stillingstype helt naturlige træk, som får mig til at supplere den senest citerede sætning af Pedersen med, at når hvid ikke med 9. f4! kendte sin besøgstid, så straffer sort ham nu med det analoge 14... f5!

Stillingen efter sorts 14... f7-f5.

15: Sd2 H. P.: "Ikke 15. f4 for 15... Sxf4 16. Lxf4 exf4 17. Txf4 Lg5, og sort vinder en kvalitet."

15: ... Lg5 16: Lxg5 H. P.: På 16. Lf2 følger 16... Lf4 17. g3 Dg5 18. Tc2 Lxg3 19. hxg3 Sxg3 20. Lxg3 Dxg3+ 21. Kh1 Tf6, og sort vinder."

16: ... Dxg5 17: Tc3 Sf4 H. P.: "Sorts angreb er nu så stærkt, at hvid ikke kan undgå materielt tab."

Stillingen efter sorts 17. træk.

18: g3 Tf6 19: Kh1 Th6 20. gxf4? H. P.: "Helt ødelæggende. Selv om sort står langt bedre, var et forsvar dog tænkeligt efter 20. De1. Hvis derefter 20... Sxe2, så 21. Dxe2 Dxg3 22. Tg1 Dh4 23. Sf1." Her kunne jeg godt have tænkt mig, at Pedersen havde gjort opmærksom på den "pædagogiske pointe", at hvid uden videre har tænkt, at sort efter teksttrækket med 20... Dxf4? ganske vist både ville få bonden tilbage og true mat på h2 – en trussel som kunne pareres med 21. Tf2!

20: ... Dh4! Atter er det mig, der har sat tegnet! Ligesom med 20... Dxf4? truer der mat på h2, men pointen med teksttrækket er, at det dertil vinder et tårn på hvids eneste forsvar mod truslen på h2!

21: Tf2 Dxf2 22: Sf1 Tg6 23: Opgivet. Paraderne 23. Se3 og 23. Sg3 besvares begge med 23... exf4, hvorefter springeren falder, og sort har et tårn mere.

Rich. Andersen deltog ofte i kampen om DASF's forbundsmesterskab, dog uden at tilhøre den absolutte elite. Både som spiller og organisator var han en af de store personligheder i Fredericia A. S. Han blev valgt som en visionær formand for det da skrantende forbund i Påsken 1965, men efter at være kommet sig over en alvorlig sygdom døde han pludselig den 27. oktober 1966, kun 57 år gammel.

Vidste du at:

- at [ACP](#) har > 1.300 medlemmer
- at [ACP](#) har 4 danske medlemmer
- en af de mere kendte medlemmer er [Viswanathan Anand](#)

Parti nr. 3: Henning Jensen (Møller) - G. Zimmerling

I september 1958 oplevede eliten inden for dansk arbejdskak et sjældent, men velfortjent eventyr – en landskamp mod Schweiz i Zürich, hvor en legendarisk kandidatturnering havde fundet sted fem år tidligere – vundet af V. Smyslov, men især foreviget af David Bronstein med det lærerige værk "Sternstunden des Schachs Zürich 1953" – af The British Chess Magazine engang kåret som den næstbedste skakbog nogensinde.

Bogen bragte samtlige turneringens 210 partier, hvor den mest spillede åbning var Kongeindisk: 46 partier, deraf de seks med Sämisch-varianten, som af mange anses for hvids farligste våben mod Kongeindisk. Landskampen spillede med 10-mands hold, og det danske hold bestod stort set af forbundets stærkeste spillere.

Henning Jensen tilhørte endnu ikke den allerøverste top, men han fik så lejlighed til at boltre sig på 9. bræt – og den 6. september minimere værternes sejr til $5\frac{1}{2} - 4\frac{1}{2}$. Dagen efter tog danskerne revanche mod Berns byhold med en sejr på $7\frac{1}{2} - 2\frac{1}{2}$. Henning Jensen og Egon Knudsen fra Søborg var de eneste danskere, der vandt begge partier under besøget i bjerglandet.

Kongeindisk (Sämisch-varianten)

Spillet i arbejdskaklandskampen Schweiz – Danmark i Zürich den 6. september 1958, 9. bræt.

Hvid: Henning Jensen, Danmark

Sort: G. Zimmerling, Schweiz

1: c4 Sf6 2: Sc3 d6 3: d4 g6 4: e4 Lg7 5: f3

Sämisch-varianten som Henry Pedersen skrev en klarsynet profeti om i 1958.

At dette træk var ret nyt og dermed ikke nær så udførligt analyseret som bare et par årtier senere, fremgår tydeligt af Henry Pedersens første kommentar til partiet: "Denne opstilling stammer fra Sämisch og vil sikkert komme til at beskæftige teoretikerne i fremtiden (en profeti så klarsynet som dem vi læser i Det gamle Testamente).

Botvinnik spillede således i det 2. matchparti mod Smyslov i Moskva 1958. Der fortsattes med $5... 0-0$ 6. Le3 a6, hvormed Smyslov søgte uden for teorien og valgte en opstilling, der ligner Panno-systemet." (Fra den argentinske stormester Oscar Panno (født i 1935) stammer sorts strategi ved med a7-a6, Ta8-b8 og b7-b5 at angribe den hvide bonde på c4 og dermed opnå linjeåbning på D-fløjen).

Sämisch-varianten (5. f3) blev opfundet af den tyske stormester Friedrich Sämisch (1896-1975) og er vel det farligste våben mod kongeindisk. I sin nekrolog over ham i Skakbladet, november 1975, bringer Jens Enevoldsen, som havde en helt egen sans for mennesket bag mesteren, denne smukke erindring: "... han (Sämisch) sad sammen med det danske hold ved afslutningsfesten efter olympiaden i München 58. Sovjets spillere brød tidligt op. Tal gik hen til Sämisch for at sige farvel og tilføjede: "Tak for Sämisch-varianten!"

5: ... Sbd7 Dette er ikke just dårligt, men afslører måske alligevel en vis usikkerhed over for den af hvid valgte opstilling. Da sort alligevel snart må rokere kort, er det naturligt at gøre dette med det samme, hvorefter han enten med e7-e5, c7-c5 eller med Sb8-c6 – alle med tryk på d4 – får et mere dynamisk modspil end med Sb8-d7.

6: Le3 0-0 7: Dd2 H. P.: "Tilsligter den bekendte afbytnings af sorts stærke kongeløber."

7: ... Te8 8: Sge2 e5?! H. P.: "Svagheden ved dette træk ligger i, at sort lukker den lange diagonal og derved kun forstærker hvids centrum." Det er mig, der har tilladt sig at kritisere teksttrækket med et "?!". Grunden er, at det ikke harmonerer med springerens udvikling til d7. Således kan sort efter hvids næste træk, d4-d5, ikke angribe den fremskudte bonde med c7-c6, fordi bonden på d6 vil gå tabt efter afbytnings på c6.

9: d5 a5?! Schweizeren spiller fejlagtigt det system, som er godt for sort i mange varianter af Kongeindisk: En lukning af dronningefløjen ved med a7-a5 at hindre eller i det mindste sinke fremstødet b2-b4 efterfulgt af c4-c5 samt sikring af et støttepunkt på c5. Men hvor hvids strategi i de almindelige varianter er kort rokade og angreb på dronningefløjen, er den ofte i "Sämisch" – som i dette parti – den stik modsatte: lang rokade og angreb på kongefløjen. Sorts modchancer består da i en bondestorm mod hvids kongestilling på dronningefløjen. Men den mulighed har han stort set ødelagt for sig selv med sine uharmoniske træk Sbd7, e5 og a5. Bedre var derfor 9... a6!? for med et snarligt b7-b5 at åbne linjer på dronningefløjen, i fald hvid skulle rokere langt.

10: g4 Sc5 11: Sg3 Sfd7 12: h4 Sf8 13: h5 Ld7 14: hxg6 fxg6 15: 0-0-0 Her skriver Henry Pedersen, at dette træk er konsekvensen af hvids opstilling. Det er nu lige så meget konsekvensen af sorts svage strategi på dronningefløjen! Her har sort jo selv lukket for sine gennembrudsmuligheder, så hvids

konge sidder så sikkert på sin nye tronstol, som nogen majestæt nogensinde har gjort det.

En idealstilling for hvid i Sämisch-varianten: Han har skaffet sig en (halv-)åben h-linje ind mod sorts kongestilling og har mulighed for med Le3-h6 at likvidere sorts løber på g7, hvorefter den sorte kongestilling – undskyld udtrykket – er hullet som en schweizerost (de sorte felter f6, g7 og h6). Den fastlagte bonde på e5 lammer både tårnet på e8 og løberen på g7, og endelig savner sort gennembrudsmuligheder på dronningefløjen.

Konklusion: Spil til ét mål! Sorts!

15: ... a4 Et slag i luften! Men det er ofte svært at gøre gode træk i dårlige stillinger. Derimod kører hvids spil af sig selv, som det ofte gør efter det rette positionsspil.

16: Lh6 De7 17: Le2 Ta7 18: Tdg1! Lægger op til det følgende skinoffer.

18: ... Tea8 19: Sf5! Dette springeroffer er takket være den overlegne position velbegrundet. Efter 19... gxf5? 20. gxf5 slår angrebet igennem på g-linjen. Men slås skal springeren jo, og så må det ske uden lindrende officersgevinst.

19: ... Lxf5 20: gxf5 a3 21: b3 Sxb3+ Så blev det sorts tur til at ofre en springer – dette sker dog af ren og skær fortvivlelse.

22: axb3 a2 23: Kb2 c6!? Det er trods alt lykkedes sort at skabe visse modchancer – typiske for

stillinger med modsat rokade. Han kan dog ikke undgå, at hvids angreb slår igennem først.

24: Ka1 Dc7 25: Lxg7 Dxc7 Dermed har sorte dronning for en stund måttet opgive sine drømme om angreb. Alternativet 25... Kxg7 kunne blandt andet strande på 26. Dh6+ Kf7 27. Dxc7+ Sxh7 28. Txc7 efterfulgt af 29. Txc7, og hvid har to lette officerer mere i slutspillet. Idet en sikker sejr er det vigtigste – selv for en angrebsspiller som Henning Jensen – afvikler han nu på grundlag af sin merofficer til et sikkert vundet slutspil. Først og fremmest skal sorte to farligste brikker, dronningen og bonden på a2 uskadeliggøres. Resten af partiet kan bringes uden kommentarer.

Stillingen efter sorte 25. træk.

26: fxc6 hxc6 27: Dh6 Dxc6 28: Txc6 Kg7 29: Th2! Sd7 30: Ld1 Sc5 31: Tgg2! Sd3 32: Txa2 Sb4 33: Txa7 Txa7+ 34: Kb1 Kf6 35: Td2 Ta6 36: dxc6 opgivet.

Der er vist ikke meget at gøre - ud over at give op

Henning Møller som 29 årig i 1963

Vidste du at:

- spillere, som har en titel (IM, WIM, GM eller WGM) kan blive medlem af [ACP](#)
- folk uden en titel kan søge om at blive medlem, det kan eksempelvis være:
  - trænere
  - dommere
  - turnerings arrangører
  - skak journalister
  - formænd for skakklubber
- det vigtige er, at man beviser, at skak er en vigtig del af ens professionelle liv

Parti nr. 4: Henning Jensen (Møller) - Bent Nielsen

Staunton-gambit

Nytårsturneringen i København 1959

Hvid: Henning Jensen, Brønshøj A. S.

Sort: Bent Nielsen, A. S. af 1904

1: d4 f5 2: e4 H. P.: "Staunton-gambitten ses sjældent og er måske ikke helt korrekt, men den giver hvid store chancer for den ofrede officer." Ikke for intet blev denne gambit opfundet i skakspilletets romantiske æra, midten af det 19. århundrede, nærmere bestemt af den engelske mester Howard Staunton (1810-1874), som en overgang ansås for verdens stærkeste spiller.

Med 2. e2-e4 søger hvid at udnytte den svækkelse af den sorte kongefløj, som unægtelig er sket ved trækket 1... f7-f5. I lang tid anså man ligefrem Staunton-gambitten for en gendrivelse af Hollandsk indledt med 1. d4 f5, men i dag er man af en anden mening. Alligevel foretrækker mange sort-spillere at undgå gambitten ved at besvare 1. d4 med 1... e6, inden de efter 2. c4 går over i Hollandsk med 2... f5. De må i så fald være indstillet på, at hvid med 2. e4 fører spillet over i Fransk. En grund til denne "forsinkelse" af Hollandsk kan være, at de, der spiller denne åbning, foretrækker en lukket stilling med strategisk spil frem for den vilde gambit med uoverskuelige taktiske narrestreger.

2: ... fxe4 3: Sc3 Sf6 4: Lg5 g6 5: f3 exf3 Alternativet er 5... d5.

6: Sxf3 Lg7 I det store sovjetiske værk "Moderne Eröffnungstheorie" prioriterer Mark Taimanow i bind 10 trækket 6... d5, men når alligevel frem til følgende bedømmelse af stillingen (med modsat rokade) efter hvids 15. træk i partiet Waganjan – Kovacevic, 1975: "Den sorte merbonde spiller ikke nogen videre rolle. Og hvid, hvis tryk i centrum vejer tungere end sorts på dronningefløjen, har de

bedste chancer." Hermed siger han noget ret generelt om gambittens potentiale for hvid!

7: Dd2 0-0 8: 0-0-0 Med modsat rokade kommer der næsten altid fut i fejemoget.

8: ... d6 9: Ld3

Taimanow foretrækker løberen udviklet til c4. Efter teksttrækket angiver han fortsættelsen 9... Lg4 10. Tde1 Sc6 11. Lc4+ Kh8 12. Le6 Lxe6 13. Txe6 Dd7 14. The1 Tae8, og at sort nu stod godt i partiet Karaklajic – Matulovic, Det jugoslaviske mesterskab 1961. I stedet for sorts hurtige udvikling af officererne og forbindelse mellem tårnene, foretrak Bent Nielsen en langsommere udvikling baseret på at stabilisere centrum.

Stillingen efter hvids 9. træk.

9: ... c6 10: Tde1 Sa6 11: Se2 Sc7 12: Sg3 Lg4 13: h4

Den traditionelle angrebsmetode ved modsat rokade er bondestorm mod modstanderens kongestilling, hvilket jo kan ske uden at man svækker sin egen kongestilling.

13: ... Se6

Stillingen efter sorts 13. træk.

14: h5 Frem bondemand, frem! H-linjen skal åbnes, så kommer resten næsten af sig selv.

14: ... Sxg5 15. Dxg5 gxh5 16: Sf5 H. P.: "For hvad er det ikke nok at slå igen på h5, f.eks. 16. Sxh5 Lxh5 17. Txh5 Sxh5 18. Dxh5 h6 19. Dg6 Tf6 20. Dh7+ Kf8, og hvids angreb går i stå."

16: ... Lxf5 17: Lxf5 h6 18: De3! Da5 19: De6+ Kh8 20: Sh4 H. P.: "Nu er situationen alvorlig for sort, og det er ikke muligt at slippe helskindet fra hvids stærke trussel Sg6+."

20: ... Tfe8 Dækker e7 og undviger kvalitetstab, men slipper med en alvorlig konsekvens til følge kontrollen over feltet f7.

21: Sg6+ Kh7 22: Se5+ Kh8 23: Sf7+ Kg8 24: Sxh6+ opgivet.

Det sker sjældent, at man i de bedre kredse i nyere tid ser den kvalte mat gennemført – den lidende opgiver gerne inden. Vi ser her, at Henning Jensen kan besvare 24... Kh8 med 25. Dg8+! og uanset om sort slår med tårnet eller springeren, følger der 26. Sf7# – en lidt uren kvalt mat, da det jo ikke er en sort bonde, som hindrer kongen i at gå til h7, men hvids løber på f5. Med 20... Tae8 i stedet for 20... Tfe8 havde sort bibeholdt dækningen af f7 og dermed undgået kvalt mat – men så havde han tabt på anden vis!

Modstanderen, **Bent Nielsen**, var ikke nogen hr. Hvem-Som-Helst. I Påsken 1960 vandt han suverænt sit første forbundsmesterskab i DASF med 6 point af 7 mulige. Og med yderligere to mesterskaber, 1967 og 1968, stod han i 1970 ved forbundets ophør som dets mest succesrige spiller i det sidste tiår.

Det var med partier som dette, at Henning Jensen (Møller) kom til at stå for mig som **min tidlige ungdoms lokale Morphy**, da jeg i mine første år som teenager trådte mine "børnesko" i Brønshøj A. S. i 1961-1964, hvor vi var klubkammerater.

Henning Møller og den forræderiske bonde

Vi springer et par år frem i tiden – for Hennings vedkommende er Jensen nu blevet til Møller. Han deltager stadig flittigt i turneringer, ikke mindst i korrespondanceskak.

Her skal vi se ham mod en af de stærkeste mestre inden for arbejderskak i 1960'erne, **Poul E. Hansen**, vinder af forbundets mesterskab i 1961 og efter dets lukning i 1970 en af DSU's mest markante elitespillere – men som frem for alt blev berømt for sit uforlignelige humør! Uden selv at ville det blev "Poul E" et centrum for en herlig kreds af skakspillere, ikke kun for Torben Madsen, Jørgen Carstensen og andre kammerater i Frederiksholm, men også for en række spillere landet over. Vi skal her se, hvorledes Henning Møller efter at have tabt en kvalitet og klaret sig ud af et truende matnet, slår kontra med en instruktiv kombination i slutspillet.

Dansk Arbejder Skak Forbunds 30. K-turnering, 1961-62

Hvid: *Poul E. Hansen, Frederiksholm A. S.*

Sort: *Henning Møller, Brønshøj A. S.*

Stillingen efter hvids 40. træk.

40: ... f3!? Med en giftig trussel, om hvilken det her blot skal afsløres, at den bliver bragt til udførelse et par træk senere.

41: c4? h4? Ingen af spillerne ser, at truslen kunne udføres her.

42: h3? Hvid parerer den nye trussel h4-h3 og skaffer sin konge et indbildt lufthul på h2, men han ser ikke den oprindelige trussel.

42: ... Txxg2! Opgivet! Thi på 43. Txxg2 sker ikke 43... fxg2+? 44. Kg1, men slet og ret 43... f2! og hvid kan ikke hindre bonden i at gå i dronning.

At to så stærke spillere som de her implicerede havde svært ved at se den ret enkle pointe, hvor katastrofen for hvid består i, at kongen ikke kan komme til g-linjen, fik mig til at tænke på et kapitel i en fransk skakbog, som jeg har et særligt minde om.

Da jeg gik i Statsgymnasiet Schneekloths Skole på Værnedamsvej på Frederiksberg i årene 1965-68, var "fransk" mit yndlingsfag – ikke mindst på grund af min fascination af sangere som Edith Piaf, Françoise Hardy, Mireille Mathieu og Charles Aznavour – især førstnævnte! Som mange andre, især franskmænd, synes jeg, at fransk så ubetinget er verdens smukkeste sprog.

Da jeg langt om længe, i august 1981, besøgte Paris første gang, måtte jeg naturligvis ind i en boghandel og spørge: "Vous avez des livres d'échecs?" ("Har De nogen skakbøger?") Og så var det jeg købte "*Plaisir des échecs*", 1974, skrevet af en vis Assiac. Der gik mange år, før det gik op for mig, at det var Caissa stavet bagfra! Jeg har siden læst den med netop stor "plæsir" – bl.a. Ludvig Holbergs ord for "fornøjelse". Men da bogens mange partier og kombinationer dertil er særdeles lærerige – ikke mindst de tre vi nu skal se – lever den på bedste vis op til talemåden "at gavne og fornøje"! Nå, "fransk" til side: Under mit arbejde med dette afsnit, fandt jeg ud af, at Assiac havde "hugget" alle tre eksemplere fra Kurt Richters fortrinlige bog "*Kurzgeschichte um Schachfiguren*", 1955.

Det var Henning Møllers herlige kombination (42... Txg2!) mod Poul E. Hansen, der fik mig til at tænke på de tre kombinationer, som altså alle bringes samlet i de to nævnte bøger, fordi de bygger på samme pointe – et tema som jeg vil kalde *den forræderiske bonde!*

Turneringen i Zürich, 1930

Hvid: *Mandel*

Sort: *H. Johner, Schweiz*

Sort i trækket vinder!

1: ... Sg3+ 2: hxg3 Efter 2. Kg1 Sxf1 3. Kxf1 Sxe3+ har sort en springer for to bønder og bør vinde slutspillet, hvilket dog havde været hvids bedste chance. Nu går det tvangsmæssigt galt.

2: ... hxg3+ 3: Kg1 Sf2! Truer mat på h1.

4: Txf2 Th1+! 5: Kxh1 gxf2! 6: Opgivet. Sorts bonde på f2 hindrer kongen i at komme til g1, og *den forræderiske bonde* på g2 hindrer den i at komme til g2. Vigtigt er det naturligvis, at hvids tårn på c7, heller ikke kan gribe ind, hverken fra c1 eller f7.

En lignende pointe brillerede Niemzowitsch med for snart hundrede år siden. Det skete med en kombination, som ganske fint illustrerer mit yndlingstema, *dobbeltruslen*, som jeg for alvor stiftede bekendtskab med i den mest lærerige skakbog, jeg nogensinde har læst: *Yuri Averbakh: Chess Tactics for Advanced Players, 1984* – pudsigt

nok også købt i udlandet: I Prag under en skaktrejse med A. S. 04 i 1986.

København, 1925

Hvid: *Amatør*

Sort: *Aron Niemzowitch*

Sort trækker og vinder!

Sort har ofret et par bønder, så han har jo nok set den nu udførte kombination noget forinden.

1: ... Th1+! 2: Kxh1 exf2! 3: Opgivet. Hvid står chanceløs over for *dobbeltruslen* 3... fxe1(D)+ & 3... Th8#. Også her optræder brikken på g2 som *den forræderiske bonde* – ikke fordi den hvide konge, ifald g2 var tilgængeligt, ville kunne nå sorts bonde, for den går jo ikke til f1, men slår sig en linje længere væk, hen på e1, men fordi den fratager kongen et flugtfelt med henblik på truslen Th8#. Med andre ord: *Hvid kan imødegå begge trusler, men ikke dem begge samtidigt!*

Af Møllers pointe imod Poul E. Hansen og de to eksempler fra Assiac og Richter har vi nu lært en fin fidus. Men skak er jo især så vidunderligt spil, fordi det straffer den stereotype tænkning. Vi må altid huske at tage de potentielle undtagelser i betragtning. Det glemte Richters modstander i den følgende stilling, hvor den ellers så gode pointe resulterede i et "selvmål"!

Hvid: Kurt Richter

Sort: Amatør

Sort i trækket!

Sort er tre bønder bagud, men hvad gør det, når den ene af hvids er *den forræderiske bonde* på g2? Ergo:

1: ... Th1+? 2: Kxh1 gxf2 Så kan hvid vel opgive? Men nej, hvid har også et tårnoffer!

3: Tf5! Kxf5 4: g4+! *Den forræderiske bonde* giver med sand dødsforagt en skak, som med en afgørende tempogevinst frigør feltet g2 til majestæten, og den bliver dermed pludselig *slagets store helt!* Efter 4... Kxg4 5. Kg2 har hvid et vundet slutspil. Derfor:

4: ... Opgivet.

Kurt Richter bringer de tre kombinationer samlet i afsnittet "Alles schon dagewesen" (= alt er allerede kendt (set før)), hvilket svarer til Bibelens udsagn om, at der ikke er noget nyt under solen (Prædikeren 1: 9-10) og tilnærmelsesvis den kendte erfaring om, at "historien gentager sig" – hvor den dygtige historiker såvel som den dygtige

skakspiller dog tager højde for de forskelle, der gerne ledsager "gentagelsen". I den forbindelse ironiserer Richter over en vis *Ben Akiba* – en fiktiv person i Karl Gutzkows (1811-1878) sørgespil i fem akter: "Uriel Acosta", uropført i 1846 og udgivet på tryk i 1847 – og så sent som i 2020. Stykket handler om den portugisiske filosof Uriel da Costa (ca. 1585 – 1640), som begik selvmord. I stykket siger Ben Akiba ustandseligt "Alles schon dagewesen!", men efter, at sort måtte opgive i det seneste eksempel, skriver Richter: "Ja, Ben Akiba, das war noch nie da!"

De her viste tre eksempler inspirerede mig til at kreere en opgave med udgangspunkt i temaet *den forræderiske bonde*. Det var ikke let, for som vi har set, indledes de alle tre med en skak (og i hhv. 4., 1. og 1. træk med tårnofferet Th1+). I et konstrueret skakproblem er det ikke kønt med en sådan skakgivende nøgle (førstetræk). Efter megen morsom møje og besvær blev det til følgende opgave.

Kaare Vissing Andersen, originalopgave

#4

C+ 7+6

Se løsningen i artiklen "Fra problem-komponistens værksted" sidst i dette nyhedsbrev!

"Fra problemkomponistens værksted – Den forræderiske bonde" af Kaare Vissing Andersen

Under mit arbejde med artiklen "Henning Jensen/Møller – et spadestik dybere" stødte jeg på tre kombinationer, som havde en fin fidus tilfælles – et tema som jeg har valgt at kalde *den forræderiske bonde*, idet et tårnoffer i de to første – men i det tredje kun tilsyneladende – vinder, fordi en bonde står i vejen for sin konge, som netop har slået det nævnte tårn. Se artiklen "Henning Jensen/Møller – et spadestik dybere" i nærværende nummer af FS's Nyhedsbrev!

De tre eksempler fik mig på den idé at konstruere et skakproblem med den nævnte manøvre, som i alle tre tilfælde blev udført af sort. Da man inden for genren "komponerede direkte matter" (opgaver med fordringen "mat i n træk") har den konvention, at det er hvid, der begynder og sætter mat, var mit udgangspunkt at anvende idéen med omvendte farver – det var ikke noget problem. Mere vanskeligt var det at skabe en opgave, hvis *nøgle* (= *førstetræk*) ikke gav "skak" – hvilket nemlig strider mod problemskakkens æstetiske regler. En anden af disse siger, at *nøgletrækket ikke bør fratage sorts konge et flugtfelt – i så fald kun, hvis det giver kongen et andet flugtfelt*. Som det fremgår af de følgende skitser og den endelige opgave, har jeg ikke helt kunnet opfylde dette krav, for i samtlige tilfælde er jo feltet h8 (hvor der står et hvidt tårn) udækket, og dette dækkes i dem alle ved, at nøglen består i at føre det andet tårn ned på 8. række, hvorfra det dækker (T)h8.

De nævnte æstetiske regler, også kaldet problemskakkens *kunstlove*, har, hvad angår *den direkte mat* to andre vigtige krav:

- 1) Der må kun være ét nøgletræk – der må ikke forekomme *biløsninger*.
- 2) Der bør ikke forekomme *dualer*, det vil sige mere end et hvidt træk pr sort parade i det senere variantnet, altså fra og med andet træk. Man taler i den forbindelse om, at komponisten må arbejde på *dualforhindring* – og det var netop det, jeg hovedsageligt måtte gøre for at nå frem til et tåleligt resultat.

Arbejdet førte i første omgang til denne skitse:

Kaare Vissing Andersen Skitse 1

#4

C+ 5+4

Løsning: 1. Tdd8! Truer Tdg8#. Sort har to parader, begge med træk af bonden på f7. **1... f5+ 2. Kxg5** Truer 3. e6 efterfulgt af 4. Tdg8#. **2... Kf7 3. Th7+ Ke6 4. Te8#.** Bemærk, at tårnets placering på d4 er sket med velberåd hu. Havde det stået på d1, d2 eller d3, havde der været en biløsning ved at føre tårnet til h-linjen, f.eks. 1. Tdh1! Truer T1h7#. 1... f5+ 2. Kxg5 Kf7 3. T1h7+ Ke6 4. Te8#. Og havde det stået på f.eks. a4, havde der været dualen 1. Taa8! f5+ 2. Kxg5 Kf7 3. Ta7+! Ke6 4. Te8#. Men med tårnet på d-linjen som i Skitse 1 går den tilsvarende manøvre ikke, idet sort efter 1. Tdd8! f5+ 2. Kxg5 Kf7 3. Td7+? Ke6 4. Te8+ har 4... Kxd7! Ved at sort kun går et felt frem med f-bonden, er vi nået til opgavens *tematiske variant*. **1... f6 2. Th7+!! Kxh7 3. exf6** Træktvang! **3... Kh6 4. Th8#.** Vi ser her den sorte brik på g6 optræde som *den forræderiske bonde*! Så langt, så godt! Men ak! Skitse 1 strander på *dualen* 2. e6! Truer 3. Tdg8#. 2... f5+ 3. Kxg5 f4 4. Tdg8#.

Nå, heldigvis var det ret let at *eliminere dualen* ved at tilføje en sort bonde på d7, som jo kan slå på e6, når hvid spiller sin e5-bonde frem. Der må så også stå en hvid bonde på d6, da sort ellers ikke kommer i træktvang i de dertil egnede varianter. Denne ændring både krævede og tillod, at tårnet på d-linjen kunne komme over på a-linjen. Disse justeringer førte til den næste skitse:

Kaare Vissing Andersen Skitse 2

#4

C+ 6+5

Løsning: 1. Taa8! Truer 2. Tag8#. **1... f5+ 2. Kxg5** og mod truslen 3. The8 efterfulgt af 4. Te7# har sort ingen parade. **1... f6 2. Th7+!! Kxh7 3. exf6** Træktvang! **3... Kh6 4. Th8#**. Som vi ser, er *dualen* 2. e6 fra Skitse 1 her elimineret. Men ak! Nu optræder der en anden dual: 2. The8! Truer 3. Te7+ Kh6 4. Th8#. **2... f5+ 3. Kxg5** efterfulgt af 4. Te7# eller **2... Kh6 3. exf6 Kh7 4. Th8#**. Ergo, op på hesten igen med en ny placering af hvids konge.

Kaare Vissing Andersen Skitse 3

#4

C+ 8+8

Løsning: 1. Taa8! Truer 2. Thg8+ Kh6 3. Ta1 efterfulgt af 4. Th1#. Bonden på h7 tillader en parade mere for sort. Lad os først se den tematiske variant: **1... f6 2. Txxh7+! Kxh7 3. exf6** Træktvang! **3... Kh6 4. Th8#**. Lad os derefter se de to andre: **1... f5 2. Thg8+ Kf7 (eller 2... Kh6 3. Ta1** efterfulgt af **4. Th1#) 3. Taf8+ Ke6 4. Tf6#**. Og altså **1... Kh6 2. Tag8!** (Ikke 2. Thg8? f6! "Truer" fxe5+ med en

skagivende trækforsinkelse! **3. exf6 Kh5**, og hvid kan ikke sætte mat i næste træk) **2... Kh5 3. Txxh7#** eller **2... f5 3. exf6 e.p.** Træktvang! **3... Kh5 4. Txxh7#** eller **2... f6 3. exf6** Træktvang! **3... Kh5 4. Txxh7#**. Sådan! Endelig et variantnet uden dualer. Men ak! Diagrammet til grundlag for opgaven bryder en anden æstetisk regel, som kræver, at stillingen skal kunne være opstået ud fra skakspillets begyndelsesstilling! Og vi ser let, at den sorte bondestilling ikke kan være dette: En af bønderne på g4 og g5 kan være kommet fra e7, men den anden må så være kommet fra a7, b7 eller c7, hvilket er umuligt. Dermed er der tale om en såkaldt *illegal stilling*.

Trods risikoen ved at slippe "*forvandlingen af en bonde til dronning*" løs, lykkedes det endelig at opnå en *legal stilling* uden *dualer*!

Kaare Vissing Andersen 20210707

#4

C+ 7+6

Forførelse: 1. d7? Kxh8 2. d8(D)+ Kg7 3. Df6+ Kf8/Kg8 3. Ta8# eller **3... Kh6 4. Th1#**. Men **1... f6! 2. d8(D) fxe5+ 3. Kxe5 Kh6!** Og hvid kan ikke sætte mat med sit næste træk!

Løsning: 1. Taa8! Truer 2. Thg8+ Kh6 3. Ta1 efterfulgt af 4. Th1#. **1... f6 2. Txxh7+! Kxh7 3. exf6** Træktvang! **3... Kh6 4. Th8#**. **1... f5 2. Thg8+ Kh6 3. Ta1!** *Temaet Switchback = Rückkehr! Tårnet vender tilbage til sit udgangspunkt!* Truslen 4. Th1# kan ikke pareres. Eller **2... Kf7 3. Kd5**, og truslen 4. Taf8# kan ikke pareres. **1... Kh6 2. Tag8! f5** eller **f6 3. exf6** Træktvang! **3... Kh5 4. Txxh7#**. Bemærk, at *den forræderiske bonde* her optræder som *tripelbonden g4-g5-g6!*

Frederiksberg Kommune Mesterskab 2021

Vi håber naturligvis alle på et normalt skak-år, efter alt har været lukket mere eller mindre ned i 1,5 år. Dog med en lille opvågen efter sommeren sidste år, men i den sæson fik vi jo kun et par måneder med vores normale onsdags skak på programmet, før ord som afstandskrav og forsamlingsforbud igen blev hverdags ord, som vi alle skulle forholde os til.

Den korte åbning betød heldigvis, at vi kunne holde traditionen i hævd og få afholdt Frederiksberg Kommune Mesterskab 2020, som Kenneth Ankjær var så dygtig at hjemtage.

Mesterskabet spilles over 2 onsdage i august. Denne gang er det onsdagene 11. og 18. august. Du skal være i spillelokalet kl. 18:50, hvor første runde starter kort efter. Hver aften spilles 3 partier a 25 minutter til hver spiller - til hele partiet. Det vil sige 6 partier i alt. Du behøver ikke at komme begge aftener for at deltage. Spillet tidspunkterne er følgende:

1. runde onsdag den 11. august kl. 19:00
2. runde onsdag den 11. august kl. 20:00
3. runde onsdag den 11. august kl. 21:00

4. runde onsdag den 18. august kl. 19:00
5. runde onsdag den 18. august kl. 20:00
6. runde onsdag den 18. august kl. 21:00

Som drevne turneringsdeltagere vil vide, er ovenstående tidspunkter naturligvis blot vejledende, datoerne er dog ikke:)

Du kan tilmelde dig [Frederiksberg Kommune Mesterskab 2020](#), på skak's hjemmeside, eller benytte linket i denne sætning. Vi har dog stadig plads til maksimalt 32 spillere, som bliver tildelt de 32 spillere, som først møder frem om onsdagen. Den efterfølgende onsdag, har de 32 spillere fra første onsdag dog fortrinsret til deltagelse.

Frederiksberg Skakforening glæder sig til at byde velkommen i vores nye lokaler på følgende adresse:

Frederiksberg Skakforening
Falkoner Alle 36
2000 Frederiksberg

Tidligere vindere

- 1999 Sune Pop
- 2000 Brian Jørgensen
- 2001 Svend Jepsen
Francis Morini
John Henningsen
- 2002 Svend Jepsen
- 2003 Lars Foldager Pedersen
- 2004 Erik Holstein
- 2005 Jørgen Falkesgaard
- 2006 Jørgen Falkesgaard
- 2007 Gerner Carlsson
- 2008 Dan H. Andersen
- 2009 Dan H. Andersen
- 2010 Erik Holstein
- 2011 Dan H. Andersen
- 2012 Per Dorff Jørgensen
- 2013 Dan H. Andersen
- 2014 Frode B. Nielsen
- 2015 Per Dorff Jørgensen
- 2016 John L. Hansen
- 2017 Dan H. Andersen
- 2018 Dan H. Andersen
- 2019 Bjørn Olsen
- 2020 Kenneth Ankjær
- 2021 ?

Vidste du at:

- [det individuelle Europa mesterskab](#) i [2021](#) spilles i [Reykjavik](#) på [Island](#)
- turneringen spilles i perioden fra 26. [august](#) (Høstmåned) til 5. [september](#) (Fiskemåned)

Program frem til jul 2021

Vi har lavet et program, men naturligvis kommer an på Corona situationen, men vi håber på følgende program.

Dato	Uge	Aktivitet
4. aug	31	Indflytter reception i vores nye lokaler
11. aug	32	Kommune Mesterskab 2021 - de 3 første partier
18. aug	33	Kommune Mesterskab 2021 - de 3 sidste partier, afgørelsen
25. aug	34	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, 1. runde
1. sep	35	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, 2. runde
8. sep	36	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, 3. runde
15. sep	37	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, 4. runde
22. sep	38	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, udsatte partier
29. sep	39	FS efterår 21 , alle-mod-alle 6-mands grupper, 5. runde
6. okt	40	FS nye-lokaler-hurtig turnering, de 3 første runder
13. okt	41	FS nye-lokaler-hurtig turnering, de 3 sidste runder
20. okt	42	Lukket - efterårs ferie
27. okt	43	FS klar-til-jul 21, alle-mod-alle 6-mands grupper, 1. runde
Søndag 31. okt	43	1. holdkamp for 1. holdet
3. nov	44	KSU 1. holdkamp
10. nov	45	FS klar-til-jul 21, alle-mod-alle 6-mands grupper, 2. runde
17. nov	46	FS klar-til-jul 21, alle-mod-alle 6-mands grupper, 3. runde
Søndag 21. nov	46	2. holdkamp for 1. holdet
24. nov	47	KSU 2. holdkamp
1. dec	48	FS klar-til-jul 21, alle-mod-alle 6-mands grupper, 4. runde
8. dec	49	KSU 3. holdkamp
Søndag 12. dec	49	3. holdkamp for 1. holdet
15. dec	50	FS klar-til-jul 21, alle-mod-alle 6-mands grupper, 5. runde
22. dec	51	Juleafslutning, med løs gennemgang af 1 /flere VM partier
29. dec	52	Lukket - jule ferie

Tak

Der skal lyde en stor tak for de spændende og instruktive indlæg fra både Kaare Vissing Andersen og Erik Jarlnæs.

Redaktion

Hvis du har nogen partier, anekdoter, historier eller andet, som du synes kunne være sjovt eller interessant at dele med klubbens medlemmer, så send det til Dennis L. Rose (<mailto:bmedlem3@fsskak.dk>).